

مسعود آذرنوش در پنجم فروردین ماه ۱۳۲۴ در کرمانشاه به دنیا آمد. وی تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در این شهر به پایان برد و سپس به تحصیل در رشته باستان‌شناسی و تاریخ هنر در دانشگاه تهران پرداخت. در سال ۱۳۴۷ موفق به اخذ درجه کارشناسی و در سال ۱۳۵۳ کارشناسی ارشد از این دانشگاه شد. او در سالهای پس از انقلاب برای تحصیل به اروپا و سپس آمریکا عزیمت کرد و در سال ۱۳۶۶ از رساله دکترای خود با عنوان: « هنر ساسانی در شرق فارس - کاوش‌های حاجی آباد در نزدیکی داراب، ایران » در گروه باستان‌شناسی دانشگاه ایالتی کالیفرنیا دفاع کرد. دکتر آذرنوش در اواسط دهه هفتاد شمسی به ایران بازگشت و با مراکز آموزشی و پژوهشی متعددی در ایران همکاری کرد. از جمله این مراکز آموزشی و پژوهشی می‌توان از گروه باستان‌شناسی و موسسه باستان‌شناسی دانشکده ادبیات دانشگاه تهران نام برد. او در سال ۱۳۷۹ به سمت رئیس پژوهشکده باستان‌شناسی سازمان میراث فرهنگی کشور منصوب شد و تا سال ۱۳۸۵ در این سمت باقی بود. پس از این زمان نیز وی تا پایان حیات پربارش همواره سمت مشاور پژوهشکده باستان‌شناسی سازمان میراث فرهنگی کشور را داشت.

دکتر آذرنوش در زمان ریاست خود در پژوهشکده باستان‌شناسی تغییرات اساسی انجام داد که باعث پیشرفت و بهبود باستان‌شناسی کشور ایران شده است. در لوای حمایت‌های او بود که پژوهش‌های جدیدی خصوصاً در زمینه پیش از تاریخ در ایران شکل گرفت. از جمله اقدامات مهم ایجاد کتابخانه تخصصی و نخستین آزمایشگاه گیاه‌باستان‌شناسی در پژوهشکده باستان‌شناسی است. او از پژوهش‌های میان‌رشته‌ای از جمله باستان‌جانورشناسی و باستان‌گیاه‌شناسی بسیار حمایت کرده و در دوره ریاستش بر پژوهشکده باستان‌شناسی نخستین باستان‌گیاه‌شناس ایرانی فعالیت‌های خود را آغاز کرد. دکتر آذرنوش همچنین امکان فعالیت‌های گسترده باستان‌شناسان خارجی را در غالب هیات‌های مشترک در ایران فراهم کرد که علاوه بر نتایج علمی، موجبات آموزش باستان‌شناسان جوان ایرانی را فراهم آورد.

مسعود آذرنوش علاوه بر سوابق پژوهشی میدانی و تدریس در دانشگاه‌های تهران دارای تالیفات متعددی به زبان فارسی و انگلیسی و فرانسه است وی که سرپرست کاوش هگمتانه در طی سال‌های ۱۳۵۵-۱۳۵۷ بود، در سال‌های پایانی عمرش نیز این کار را به عهده گرفت و به نتایج ارزشمند و متفاوتی در این سال‌ها رسید. این باستان‌شناس فرهیخته و ایران‌دوست زمانی که از مأموریت اداری از هگمتانه همدان به تهران بازگشته بود، در اثر سکته قلبی در روز پنجشنبه هفتم آذر ماه ۱۳۸۷ آسمانی شد و در قطعه نام‌آوران بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

یکی از ارزشمندترین فعالیت های علمی مسعود آذرنوش که نگارنده افتخار حضور در آن را در معیت ایشان داشته است، حفاری آموزشی دانشجویان مقطع کارشناسی رشته باستان‌شناسی دانشگاه تهران در تپه ابراهیم آباد دشت قزوین در سال ۱۳۷۹ بوده است. او در طی این کاوش دو ماهه نه تنها به عنوان استادی برجسته و دلسوز در حوزه باستان‌شناسی که روزها را به تعلیم عملی باستان‌شناسی در سر تپه به دانشجویان صرف می کرد و شب ها و پس از استراحت دانشجویان کلاس درس و بحث مباحث نظری باستان شناسی را در کاروانسرای محمد آباد دایر می کرد، بلکه به عنوان انسانی والا و مردم‌دار که همگی حاضرین در این کاوش از او درس‌های بزرگی در زمینه اخلاق، انسانیت و مهربانی آموختیم و خاطراتی در این زمینه با او داریم که ذکر آنها در حوصله این سطور نیست، حاضر شد. اگر هنوز به ابراهیم‌آباد بروید و سراغ دکتر آذرنوش را بگیرید حلقه اشک را در چشمان بسیاری خواهید دید.

ماخذ:

فهیمی، حمید، علیزاده، کریم، ۱۳۹۱، نامورنامه؛ مقاله هایی در پاسداشت یاد مسعود آذرنوش، تهران: نشر ایران نگار

مجله باستان پژوهی، ویژه نامه سمینار نقش دانشگاه تهران در روند مطالعات باستان شناسی کشور، زمستان ۱۳۷۹

خاطرات نگارنده در کاوش تپه ابراهیم آباد دشت قزوین، تابستان و پاییز ۱۳۷۹